لوړ خيالونه او
ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تألیف

د

Ketabton.com

ارواښاد استاد ګل پاچا «الفت»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیک ..... مخ

مقدمه 5
آزادي 1
اجتماعي عيبونه 2
ګل وبل 2
شپږ زره کاله پخوا 2
حضرت محمد (ص) 3
خيال او اميد 5
له مرګه نه ويريږم 5
د غم خوښي 5
دژوند لوبه 6
پوهه 6
هرچا وځورولم 6
زما تراني 7
د هوسونومرګ 7
شاعرته 8
ادب او محبت 8
دحقيقت اظهار 8
پيغمبر 9
د نيکانو ارمان 9
قبراوګل 9
افتخار 10
څه غواړم؟ 10
دبېډاى فقر 11
هيرول 12
له هرچانه لرې 12
د شاعر خوشبختي 12
تسلي 13
هابيل اوقابيل 13
سخاوت 14
بې اسرې 14
خلك اوشاعر 14
انسان 14
په انګلستان کې 15

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبې 15
دټاګور نغمې 16
شاعر او پرښته 17
غم اوخوشحالي 18
پارلمان 19
ژوند 19
قوت اوجرئت 19
تاريخ 19
لوړه پايه 19
بدبختي 20
عقل 20
ترقي او تکامل 20
دژوند ضروري شرط 20
علم او اخلاق 21
فکراو احساسات 21
تمسخراو ترحم 22
دخلکو انتظار 22
خطرناك 22
د ژوندانه مخ اوشاتې 23
ليونتوب اوحماقت 23
په ځان باور 23
تعصب 23
ځان وپيژنه 24
شخصيت 24
بقاء 24
كب 24
هغه چې دنياته رانغله 25
څنګه به يو؟ 25
ستاسو فكر 25
كه طبابت ترقي وكړي 26
څه غواړئ؟ 26
پوه اوناپوه 26
ليونی 27
مرګ 27
روح 27
افلاطون 27

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ پوهه 28
بدې خبرې 28
انساني سلوك 28
انساني كمال 28
د فكر روزنه 29
ښكليتوب 29
ښايست 29
سياست مدار 29
غولول 29
فكرپه شعر كښې 29
بدبختي اوشعر 30
عشق او سعادت 30
پوهه او عشق 30
ښوونځی 30
دفكر پانگه 30
معرفت 30
علم او علما 31
ځان ښودل 31
دښه كار علت 31
تاج اوقلم 31
مطبوعات او تاريخ 31
حكومت او روزنامه 31
دځان سعادت 32
ځان مسعود گڼل 32
اجبار او اختيار 32
عقل اوزړه 32
كينه او مينه 32
احتمالي مصيبت 32
لياقت لرل 33
شهامت 33
لوی خلك 33
اجتماع 33
د جنگ اساس 33
نجيبه غريزه 33
شهرت اوشرافت 34
هديه قبلول 34

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيرول 34
ځان غوښتنه........ 34
مكررات........ 34
نيكي 35
دطبيعت قوانين 35
انساني تكليف 36
ژوند 36
هيرول 37
حكمت اوسعادت 37
انشا........ 38
مطالعه اوتفكر........ 38
خوى او خصلت........ 39
دوستانه مناسبت 39
بدي اوضرر........ 39
لويه اشتباه........ 39
افتخار........ 40
غضب او شهوت........ 40
دوستي 40
ښكلا........ 41
وحشي اومدني انسان........ 42

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

وریځې پورته په هوا کښې دي، څاڅکي ښکته په زمکه کښې.

هغه څه چه په هسکو وریځو کښې شته په ژورو څاڅکو کښې هم شته. په دغو اوبو باندې

هم هماغه تنده ماتیږي.

د لوړ خیال او د ژور فکر نتیجه یوه ده.

ته! یا خپل نظر ډیر لوړ کړه یا پخپل ګریوان کښې ډیر سر ښکته کړه!

د شاعر او فیلسوف فرق همدغه دی.

زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

«الفت»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښې اچوئ؟

څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځايونو، له چينو اولښتيو، دسپيدو له رڼا او د ونو له څانګو څخه بيلوئ او د ژوند پانګه ترينه اخلئ.

انسانه ! ته په رښتيا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښايسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟

آيا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشې کولی؟

آخر دغو بيګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تېروي.

دا څه معلومه ده چې د دغو بېګناه بنديانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.

دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغيو آه به دظالمانو حاکمانو په څېر په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.

آه - هېڅوک نه پوهېږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتيجه ولاړېږي؟

زموږ له هغو جنايتونو چې په خندا او خوشحالۍ انجام مومي د اسرارو په چارراهۍ کښې څه پيداکېږي.

کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لوېې فضا الوتلو ته پيدا دي په پنجروکښې اېساورئ، هغه وخت چې دآسمان دنيلي درياب ښايسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې يوه ورځ به ددوی په وينو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسېږي.

ايا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چېرته چې يو بندي دظلم اوستم له لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهربانۍ ګوري؟

دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بنديانو ته وسپارئ.

بلبلان ازاد کړئ مرغۍ خوشې کړئ.

دغه ښکلي پنجرې چې دزينت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړېږي په ډېر دقت وګورئ.

دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري.

همدغه دقفس نري او زري مزي دي چې دزندانو او جيلو نو تور اهنين سيخونه ترينه جوړېږي.

د اسمانونو، د چمنونو، دسيندونو بې ازاره لارويو ته زيان مه رسوئ او ازادۍ ته يې په احترام وګورئ.

ددغو ببوزلو اوبې ګناهو ازادي مه اېساروئ چې د تقدير اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړي.

هغه چې د ظالمانو له ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتېری کوي.

انسانه! ته په رښتيا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟

که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پته خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.

ظالمه! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تېری کوي.

لږ څه خودغه بيوزلی بندي وګوره چې سيوری يې په تاباندې پريوتی دی.

دغه قفس ته خو لږ غوندې ځيرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهېږې چې ددې پنجرې دسيخونو ترشا چې اوس په کښې يو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد اېښودل کېږي.

((هوګو))

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عيبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عيبونو يعنې له خو دپرستۍ، تعصب، خطا كارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره به دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هېڅكله ژوند و نه كړى شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل وبل

ګل بوراته ويل:

زه او ته تقدير يوله بله ببل كړي يو، زه دلته پاته كېږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلى شې، سره له دې مااوتا يوپه بل پورې زړه تړلى او له خلكونه لرې خوا په خوا ژوند كوو.

زه او ته دومره يوبل ته ورته يو چې كله كله دواړو ته ګل وبل كېږي افسوس دى چې ته له نسيم سره پرواز كوې او زه په زمكه كښې زنداني يم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخكې خپله خوشبويي خبره كړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتيا نشم كولى.

ته هميشه په ګلونو كښې پرواز كوې زه يوازې كوې زه يوازې د خپل سيورى ننداره كوم چې د لمرله ګرزېدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبيا راځې بيابېرته ځې اود بل ځاى قصد كوې مګر ماوينې چې هرسحر پخپل ځاى ټينګ ولاړيم او اوښكې تويوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا يارانه ټينګه پاته شي ياته ماغوندې خپلې نېلې په زمكه كښې خښې كړه ياماته بڼې او وزرونه راكړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو كړم؟

(هوګو)

شېږ زره كاله پخوا

شېږ زره كاله كېږي چې سږي دسړو په وژله لګيا دي.

.....آسمان هركله د زنبق دګلونو او دښايسته مرغيو د ځالو په صورت خپل استازي رااستوي چې دوى دصلح اومحبت خواته راوبولي مګر دغه دمينې پيغامونه د خلقو له زړونو څخه دليو نتوب اثرنه وړي.

له ډېره وخته دځمكې د خلكو زوروره مينه له وژلو او وينو تويولو سره پيداشويده.

ډېره موده كېږي چې دملتونو خوړه او جذابه موسيقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دى.

ډېر وخت دى چې افتخار د ويرو ونكې خپسكې بڼه پيداكړيده چې په ديو هيكله ارابه په لاره تېرېږي او ښځې، نران، لوى، واړه له پښو لاندى چيتوي.

اوس زموږ سعادت اونيكبختي له ډېرې مشكل پسندۍ نه كار اخلي اوهغه وخت بې وچولى غوړيدلى وى چې خلك ووايي ((ځوځانونه وژنو)) اوس بايد دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نكېږي.

هر چېرته د پولادو برق په چليدو دى، په هر ځاى كښې دبلو لمبو لوګي اولوخړې پورته كېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه خلک چې ډلې ډلې د خلکو د وژلو لپاره د جنګ میدان ته روان دي د خپلو تورو شپو دروښولو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.

داټول کارونه یوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.

هغوی لاپه مور باندې خاورې نه وي اړولې چې زموږ په قبرونو باندې ددوستۍ معاهدې کوی.

ځناوراو مرغان لاد جنګ په میدان کښې زموږ په وینو او هډوکوپسې ګر ځي اودغه اقایان پو له بله سلامونه او احترامونه مبادله کوي.

زموږ په ننني دنیاکښې هېڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.

هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زموږ د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زموږ په روح کښې تقویه کوي او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....

ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګټې او ګورې ونې لاندې له خپلو رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زیات خوند د خپلو وروڼو په وژله کښې مومي.

هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي.او له کینې نه کاراخلي.

(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستۍ سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.

دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هېچا به یې پوه نه اچوله.

چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.

په ږیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیاپې ورځ په ورځ زیاتېده.

کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځېدې چې ده به دخپل تره او ښان څرول.

هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.

خوراک یې ببخې لږ و او ډېر ځله به یې په نس پورې تیږې تړلې.

پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیتناست او خپل کالي به یې پخپله ګنډل.

د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډېرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډېرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د درې شپینو کالو و چې ناخاپه تبه پرې راغله.

هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې ناز ل شوی و، ټو ل یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې وویل:

دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې یې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.

دی ډېر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې و چې د لورې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شا ن دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي پې تکیه کړې وه، مومنان او مسلمانان ورپسې راروا ن وو او په مخکې پې مقدس بیرغ رپیده.

چې مسجد ته ورسیده رنګ پې الوتی و او خلکوته پې وویل:

ای خلکو! که چېرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یو ړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.

چا ورته وویل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لوري واوریدله ستا په خبرو پې باور راغی او په ایمان مشرف شو. کله چې ته دنیا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړېدل.

مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و پې ویل: اوس زما وروستی ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې مجلس لري.

غوږکېږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاځېږي او پخوا له دېنه چې زه له جهانه لاړ شم ما ته دی ببرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وایي.

که مې څوك وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې پې هغه لرګی حاضرینو ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته یوه بوډۍ ناسته وه او وړی پې وریشلې هغې چیغه کړه چې ای د خدای رسوله خدای دې له تا سره ملګری وي.

ده (ص) بیا و ویل: ای خلکو! په خدای ایمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظیم سرونه ټېټوئ، د میلمنو پالنه کوئ پرهېز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لږ غوندې غلی او په فکر کښې شو بیا پې ورو ورو ګامونه واخستل او و پې ویل: ژوندو خلکو! زه بیا تاسو ټولو ته وایم چې زما د تللو وخت دی ژر کوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پیاله نوش کړم زما ګناه چې ما کړی وي را په یاد کړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر یوه سره کړی وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نیولي په څنګ تېرېدل، ده د ابوالفداء له څاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس پې و مینځل، یوه سړې ترېنه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه ورکړه او وپې ویل: ((د حساب فیصله دلته ښه ده نه په قبر کښې)) خلکو په ډېره مینه په هغسې نظر لکه چې کوتره پې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته کتل چې ډېره موده د دوئ د داډ او امید مرکز ؤ.

دی (ص) خپل کور ته ننووت ډېر خلك د کاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه پې په ویښه تیره کړه سحر چې سپیدې و چاودې ده و ویل: ابوبکره! زه نور د پاڅیدلو توان نه لرم پاڅیره ما ته قرآن ولوله په دغه وخت کې د ده کور بي بي عایشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دی د آیتونو په اوریدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبکر (رض) لوستل، کله به پې په ورو ورو شروع شوی آیت تمام کړ، په دغه وخت کې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټینګولی.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائیل (ع) د کاله په دروازه کښې ښکاره شو او د ننوتلو اجازه پې وغوښتله.

د خدای (ج) استازي و ویل: پرېږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت کښې هر چا د ده په سترګو کښې د ده د ولادت د ورځې غوندې یو عجیب ځلیدونکی برق لیده.

عزرائیل (ع) ده ته وویل: د خدای (ج) رسوله ته خدای (ج) خپل حضور ته بللی پې.

ده و ویل: زه د حق دعوت ته لبیك وایم له دغه وینا سره دی وربېرېدېده او د یوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې ببرته پاته شوې او حق ته پې ځان وسپاره.

((هو ګو))

(c) ketabton.com: The Digital Library

خيال او اميد

د آسمان په لوښو کښې کومه يوه ډېره ښه ده؟ زه هر څوک خپلې عقيدې ته پرېږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه کې ډېر ځای ورکوم چې تل په پرواز کښې ده او خيا ل ورته وايي.... دې ښکې جنۍ ډېر ښه هوسونه پخپل پلو کښې راټول کړيدي.

آسمان خپلې دغې هوسناکې او نياز مينې لور ته اجازه ورکړيده چې هر څه يې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي.

دې ښايسته او ګلالۍ جنۍ کله د ګلو تاج په سر باندې ايښی د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن کښې ګرځي بوراګانو ته د الوتلو لوری او لودن ښيي.

لکه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شيره يې ځان مړوي.

يو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپينه ښه زوروړې سيلۍ ته سپاري او په دغه حين کښې د سحر د سپيدو سپينه جامه يا د تورې شپې تور کالي اغوندي او هره ګړۍ د خلکو په نظر کښې بيله جلوه لري.

د لوی خدای دغه ښيګڼه بايد هېڅکله هيره نکړو چې مور يې د دغې وفا دارې جاودانې پېغلې په ملګرتيا بر خوردار کړو.

زموږ سرنوشت يې دد ې له سرنوشت سره په يوه ملکوتي پيوند کلک وتاړه چې په غم او ښادۍ کښې راسره وي.

په دغه ښکلې بخشش بايد ډېر خوشحاله اوسو او دا ښايسته حوره ډېره وستايو.

د زړه په کورکښې دکور د ميرمنې ځای بايد دېته پرېږدو او ډېر پام وکړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو يه خوابښې يعنې عقل ددې ښکلې نازنينې ناوې زړه ازار نکړي.

او ه يوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډېره ټينګه علاقه لرم.

خوريې له دېنه لږ څه لويه او جدي شانته ده چې ((اميد)) ورته وايي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډېرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډيوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي.

(ګوته)

له مرګه نه ويريږم

له مرګه نه ويريږم، که څوک راته ووايي چې نن شپه مرې زه به ووايم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وايي ديوه تن ژوند ستا له لاسه تريخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره يې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپو هان يې له ملنډو په نور څه نه پوهېږي

زه غواړم هغه څوک وستايم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعشق په شپوکښې چې دژوند نیا لګي کر ل کېږي او د حیات ډیوه لاس په لاس ګرځي دسپیني سپوږمۍ په لیدلو ستاپه روح کښې یو مرموز هیجان پیداکېږی، ته بیا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندي نه وینې ځکه چې هر ه ګړۍ دیوه مقام ارزو درسره وي.

ته بیا داوږدې لارې او دګران سفرله غمه خلاصېږي او خپله اروا په بیره د نور اوصفا چېنې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستې کړې.

ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تیاره جهان کښې به لکه نوم ورکی میلمه اوسېږې

(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا یوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.

په وارو وارو مو دښځې او مېړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.

ډېرځله مو یو له بل سره وخندل، ددوو مینو غوندې مو یو د بل په مخ دمینې لاسونه راښکل، شو خې مووکړه، یوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.

په اخرکښې مو د ورو په شان په څنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټانې لوبه شروع کړه او یوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.

(هاینه)

پوهه

دپوهې قوت ته وزرونه مه پیداکوئ، بلکه څه سرپ ورپورې وتړئ.

(بیکن)

هرچا وځورولم

ځینو پخپل عشق وځورولم، ځینو په کینه زما زړه ازار کړ.

چا د عشق په زهرو زما ډوډۍ ولړله.

چا زما د شرابو په پیاله کښې دکینې زهر توی کړه.

مګرله هرچانه هغه چا ډېروځورولم چې نه یې راسره کینه پیداشوه او نه مینه.

(هاینه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې

زما ترانې ټولې په ز هرو لړلې دي.
ولې به نه وي لړلې آیا تا زما دزندګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په ز هرو لړې دي، ولې به نه وي لړلې ایا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آیا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!

(هاینه)

د هوسونو مرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی یم.
ما خپل زړه له خوږو او خوندورو رؤیاؤ څخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تېرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلی اوچوپ زړه د همیشه لپاره دامیدو له تودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه یوازې له نا امیدۍ او افسر ده ګۍ سره مخامخ یم او د نجات وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه و چه پاڼه یم چې منی اوخزان پې لیدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه پې رپږدوي.

(پوشکین)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غوندې په خوږو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډېرو ورو کارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سریدنه غلې وي او هېڅ غږ ترېنه نه خېژي.
زړه بې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خوښیوسره پې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غوندې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح بې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څېږي رپږدي او له دغه احمقانه وخت تېرولو څخه خوابدی کېږی.
د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا څېزه بوتانو ته نه ټېټوي، بلکه په ډېر وقار او ټېنګار له دغه عالمه کناره کېږي د ډکو سیندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانېږي
"
پوشکین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاينه مه غولېږه! ځکه چې دمدح او تحسين نغاره ژرغلې کيږي.
داحمقانو او بېشعوره خلکو خندا او وينا ته غوږ مه ږده!
تل غلی جدي او ټينګ اوسه!
ته پادشاه يې بايد د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.
ته خپله لاره مه پرېږده او هغه ځای ته ولاړشه چې ستا ازاد طبيعت يې درښيي.
ته د خپلو هغو اندېښنو او خيالاتو محصول چې په تا باندې ډېرقدر لري خلکو ته وړيا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!
اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولی.
ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هېڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګېرنه دی.
ای مشکل پسند هنر منده! آياته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ايا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بيا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.
پرېږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکړی چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پرېږده چې دوی د خپلې بې عقلۍ په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.
(پوشکين)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځای چې په ډېر ادب راته تاسو ووايي په ډېره مينه يې راته وويل:
((ته)). په دغه وخت کښې د خوشحالۍ او خوشبختۍ خيا ل زما مضطرب ا وپريشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.
زه او س د هغې په مخکې ولاړيم او يوه شيبه ترېنه سترګې نشم اړولی.
په خوله وايم ای ښکلې پېغلې (تاسو) څومره په ادب ياست مګرپه زړه کښې وايم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.
" پوشکين"

دحقيقت اظهار

که زه د حقيقت په اظهار کښې زيان ووينم پروا نشته خو چې حقيقت زما د چوپوالی په وجه زيان ونه ويني.
" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.
په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځېدم.
هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې يې چې له خوب اوخياله سپکی وې زماسترګوته رانژدې کړې.
ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانيستې.
د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تېرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه يو مرموز اواز پيداشو.
همدغه وخت ما داسمان د زړه د ټپيدو اواز واوريده.
د درياب له موجونولاندې مې د بحري حيواناتو تګ راتګ وليده.
دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپاڼې ليدې چې وده کوي او لوېږي.
پرښته زما شونډوته رانژدې شوه زما هغه ژبه يې رانه پريکړه چې کاريې نيش وهل و.
بيايې پخپلو لاسونو چې په وينولړلی وو يوه بله ژبه زما په خوله کښې کښېښوده.
زما په څيګر يې تېره توره ومنډله زما رپيدونکی زړه يې راو ايست.
او د اور سوځو ونکې لمبه يې زما په سينه کښې ننويستله.
زه ديوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبيابان په شګوکښې پرېوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدايي غږ ترغوږه شو چې ماته يې ويل:پا څېږهِ ! سترګې وغوږو ه، د خدای فرمان ته غوږ ونيسه او د اجرا لپاره يې سمدلاسه روان شه له بيابانو نو او دريابونو نه تېرشه پخپلو اورپښتو خبرو د ايمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!

" پوشکين"

د نيکانو ارمان

د نيکانو لوی ارمان دادی چې دسړو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارپټ پاته شي او څوک پرې پوه نشي.

" پوشکين"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ويل:
 ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغږ او سحرله سترګوستا په ښکلې بڼه راتوئيږي ته پرې څه کوې؟
ګل وويل:
او ل راته ووايه ! هغه چې ته يې هروخت خپلې ګيډې ته ننباسې څه ورسره کوې؟
قبروويل:ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته يې سپاري پرښته جوړوم او اسمان ته يې لېږم.
ګل وويل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبديلوم او خلکو ته يې ورکوم!

" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلایي سکه چې د دنیا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هېڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندې يې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټيټ فطرت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپينو پسې ليوا ل دی پرېږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه ځوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېږې نوراشه دوی ته ل ځانونه خرڅوي.
ته باید دوئ ته يو مناسب قیمت وټاکې او خپله امیانی وشرنکوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
ایاته نه پوهېږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوره په اوره وړاندې ځي.
ترڅو چې دنیا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا دیه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنیا يې په پښو درولې ده.
ماپرېږدئ چې د جهان دپرهېز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پرېږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هېڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وينم زړه مې له اندازې نه زیات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلایي سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه یادېږي هېڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غونډې وړو ځيزونو په مخکې نه يم ولاړ.
زه دغه وخت له ډېرو لويو حقايقو سره مخامخ يم چې يا بايد غلی اوچوپ پاته شم يا ډېرې لوېې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښیاری! راشه هغه څه ووايه چې د نوروپه فکرکښې نه راځي.
"نیچه"

څه غواړم؟

د ډېرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه يم.
زما سترګې ماته دومره نږدې دي چې مانشي ليدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله خيره ووينم مګر دومره لرې نه لکه چې له غليم نه لرې يم.
اوس زما ډېرنږدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ يوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې وليدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نیچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بلهاړې فقر

لس کاله کېږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې ونه وریده.
یوه سړه وږمه په ماونه لګیده د مینې او محبت پرخه زما دزړه په کښت پرېښوته ځکه چې په دغه ځمکه هېڅکله باران نه ورېږي.
زما پو هې! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچکالۍ کښې ته و چتوب غوره نه کړې.
له تا نه هیله لرم چې زما لپاره روح خوښونکې وږمه، زه خوشحالوونکې پرخه، ژوند پالوونکې اوریاشې
پخوا تردې ماوریځو ته ویل چې زما له کو هستا نه لرې شئ.
ماویل: ای تورو وریځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډېره پریوزي او مخه مې ښه رڼا وي.
اوس د هغو وریځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې ګوندې یوه شیبه زما په سرباندې سیورې شي او زما خبرواخلي.
پخواله دېنه په تریخ حقیقت پسې ګرځېدم اوس دتصادف څښو ته لاس غځوم اوغواړم چې میلمه پالونکې شم، خپله برخه او دخپل وچولي لیک له ځانه ونه شړم.
نن زرتشت له خپلې سختي نه لاس اخستی دی او لکه تود باد چې کنګل ویلې کوي خپل ملایمت څرګند وي.
تراوسه لاپخپل کوهستان کې انتظار کاږي مګر دغره له لوړې څوکې راښکته شویدی.
له هغو کنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلې پاته کېږي یو قدم راټیټ شویدی ستومانه دی مګرخوشحاله معلومېږي.
غلی شه! چې حقیقت لکه ټینګه وریځ زما په سرتېرېږي دوریځې له زړه نه یوغیر مریي برق ځلیدونکی دی.
حقیقت ورو ورو له ډېرو لویو پټه پایو او پلو څخه زماپه لورې راښکته کېږي.
راشه! ګرانه حقیقته.
چوپ شه! دا زما حقیقت دی چې په ځیرځیر او خواږه اضطراب راته ګوري او کتل یې لکه دستورو کتل جذاب اوشیطنت امیز معلومېږي ته به وایې چې زما د نیکمرغۍ راز یې پخپل حدس موندلی دی او پوه شویدی چې نن ولې دغره له لوړې څوکې راښکته شوی یم ولې ملایم او ارام یم؟ ته به وایې چې له لیدو اوکتو یې یو ګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه کړې ده.
غلی شه! چې زما حقیقت څه وایې:
افسوس دی ستا په حا ل ای زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دی چې سو چه زرېې خورلی وي، اخر به ستا ګیډه څیرې کړي او دغه زربه تربنه وباسي.
زرتشته! ته له اندازې نه زیات بډای، له حده زیات د خلکو سترګې بریښوې او په زرونو کښې ځانته حسد پیداکوي.
زه د ستا د ځلیدونکې رڼاپه مخکې دریدای نشم او سیورې ته پناه وړم اوربېږدم.
بډایه! ځه ولاړشه! ځه روانېږه ای زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډېره زیاته ده نورو ته په لپولپو څه ورکړې.
ته په دې نه پو هېږې چې هغه شی چې له تاسره په رښتیا زیات دی پخپله ته یې.
که غواړې چې چاته څه ورکړې له ځانه تېرشه خپل ځان ورکړه ای زرتشته!
ته وایې لس کاله کېږي چې یو څاڅکی باران په ماباندې نه دی وریدلی، یوه سړه وږمه راباندې نه ده لګیدلې، د مینې شبنم زماپه زړه نه دی پریوتی.
ته دا اسره لرې چې په مینه درته وګوري اوتابنه وګڼي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایاته نه پوهېږې چې ستا د خوشبختۍ پلوشو او حرارت شاوخوا ځمکه سوزولې ده؟ هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لري.

اوس ستا، ستاینه څوک نه کوي، بلکه ته د خپل دسترخوان دپوټو ټولوونکو ستاینه کوې.

زه تاپېژنم چې ډېر فقيربډای یې.

ستا ډېر شته تاپه عذابوي، ته خپل ځان په ډېره ورکړه ستومانه کوې. خپلې ارامتیا ته نه ګورې، له خپل ځان سره علاقه نه ښيې.

ستا باطن همیشه هماغه شان په شکنجه کښې دی لکه چې په یوانبارکښې له اندازې او ګنجایش نه زیات غنم واچول شي یاپه یو زړه کښې له حده زیاته مینه پیداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاینه نه کوي!

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډېر فقیرشې.

دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړې ډوډۍ ورکوي چې وږی وي.

ای زرتشته! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تېرشه!

زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!

" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.

څو ک چې همیشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

((...))

له هرچانه لرې

رټل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.

د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.

هغه چې له ځانه نه وېرېږي بل هم نه ویروي.

په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.

زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.

زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هېرکړم چېرته یوازې کښېنم.

له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.

خپل ځان له ډېر لرې ځایه دلته راوبولم.

له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.

"نیچې"

د شاعر خوشبختي

دکلي رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ ټوله ښکلا له ځان سره وړیده، مګرشاعر د تېرو په یاد خپل غم سپکوي.

دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هېڅ خارجي وجودنه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی په رښتیا ډېر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.

" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زېړه ده، اوس تا تورو خاورته سپاري ای دخاورو اولاده!

مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګۍ زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.

" روکرت"

هابیل او قابیل

دقابیل نسله! ته ارام ویده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډېره مینه خاندي.

مګرته ای د هابیل نسله! ته و ل عمرپه خوارۍ او بدبختۍ کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!

دقابیل اولاده! ډېر خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډېرښه نظرکتلی دی اوته یې خوښ کړی یې.

د هابیل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختیو کښې تل ترتله ژوند کوه!

دقابیل زوزاده! خانده اوخوشحالېږه ځکه چې ستا کښت ډېرښه راغلی اوستا رمې کا ل په کا ل زیاتېږي.

مګرته ای دهابیل زوزاده ! همدغه شان په لوږه شپې سبا کوه اوفریاد کوه.

دقابیل بچیو! تاسې تودو نغریو ته نږدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې ای دهابیل بچیانو لکه ګیدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وربېږدئ او ورپیږئ.

دقابیل نمسیو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپین زیاتېږي خپل ټبر هم زیات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.

مګر تاسو ای د هابیل نمسیانو خپله اشتها وسېځئ او له خپلې کمبلې نه هېڅکله پښې مه باسئ!

دقابیل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غټېږه!

مګرته د هابیل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!

اه دقابیل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تیاره شي اوکښت به یې ډېرښه راشي مګرته ای د هابیل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هېڅ لاس ته نه درځي.

مګر ګوره! ای دقابیل نسله! سره له دغو ټولو شیانو یو لوی شرم هم ستا په برخه رسیدلی دی هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله او کرکۍ دسرنیزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).

ته! ای دهابیل نسله دا ځمکه پرېږده او اسمان ته وخېژه ځکه چې ځمکه یې ستا لپاره نه ده پیداکړې.

" بودلر"

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخاوت

سخاوت دانه دی چې سړی چاته ډېرڅه ورکوي بلکه په ځای ورکړه سخاوت دی.

"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه رڼې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډېر اميد د لويو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوی ته ډېر زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوپټ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا څاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرپه دوئ کښې يوه هم په ماميڼه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پادشاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهېږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دانه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلی يم او که وخت رانه تېرشوی دی.

"ورلن "

خلك اوشاعر

يوه ورځ هغه لوی اوپراخه ميدان هغه لوړ او او چت غره ته وويل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هېڅ نشته، ستا پرمخ باندې هميشه دسيليو او بادونو څپېړې لګېږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وويل: ستا سر وکار تل له خيا ل او انديښنو سره دی اوستا وجود هېڅ نه دی په کار.
سنګين غره په ځواب کښې و ويل:
زه يم چې ستاله سينې نه هر راز بوټې راکاږم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وريځو مخه نيسم. پخپلو ګوتو د واورو بخرې جوړوم اوذ خيزه کوم بې زماله سينې څخه داوبو لښتې روانېږي اوتاته دژوند پيغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وويل: پرېږدئ چې زه سر په زنګانه کښېږدم او فکروکړم ايا تاسو نه وينئ چې زما د زړه له چينې نه ډېرې خوږې او به راخوټېږي چې دبشر تنده ماتوي.

" ګويته"

انسان

هميشه ويريدل، په هروخت کښې هيله او اسره لر ل، هرکله دپخوانيو خاطراتو يادونه، دايمي شکايتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقيقت پسې هېڅکله نه ګرځېدل، خپل ځان له خپل اصلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قيمت نه کله زيات او کله کم ګڼل، يوازې په غم او محنت کښې ځان پېژندنه، او د ګوريه غاړه دژوندپه ماهيت پوهېدل.
دا دی د انسان حقيقت يا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې يو حقيقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هېڅکله نه يم ګرځېدلی.
هېڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټيټ کړی. زه عشق هميشه له ځانه لرې کړی او بيل کړی يم او د ښه نامه تنده بې په ماکې پيداکړيده مګر عشق او افتخار يوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.
" الفيري"

په انګلستان کې

دغم داستان بيانول او داسې څوک لرل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووينې دغمجن زړه لپاره ډېره ښه تسلی ده.
يو وخت دغه تسلي زماپه برخه رسيدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کېښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک وليدل چې ډېرو ټېنګو او تورو و ريځو د دوئ له نظره شين اسمان پټ کړيدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هېڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.
اوه! دا ساړه خلک دايخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پېژني او بې له پيسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قايل.
کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسېږي ښايي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هېږي.
" الفيری "

غوبي

ای دفصلونو او کښتونو پالونکيه!
ای وفادار خدمتګاره! ته د ډېرلوی او ارام قوت ښکارندوی يې.
زه له تاسره ډېره مينه لرم ته په ماباندې ډېرګران يې.
له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.
ته لکه يوه خاموشه مجسمه خپلې کروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداکارۍ وظيفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټيټوې.
ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تيروې. هروخت چې هغه تاوهي او ژوبلوي دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلی او ارام ګورې.
ته پوهېږې چې د جهان ودانول ستا وظيفه ده.
ته دانسان دتېري په مقابل کښې څه نه وايې اوشکايت ستا عادت نه دی.
ته سرکښي او نافر ماني نه کوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خيژي.
زه ستا د درد خفيفه ناله اورم چې داسماني سرود او د فداکارۍ دسرود په شان په دغه فضا کښې خپرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا حقیقت په دغه شنه او غلي کښت کښې ځای لري.
زه تا په همدغه هنداره کښې وینم ای وفادار خدمتکاره!

" کاردوچې"

د ټاګور نغمې

(۱)

هغه ماشوم چې ډېرې ښایسته شاهانه جامې اغوستي دي او د جواهرو قیمتي امیل يې په غاړه دی ډېرښکلی ښکاري
مګر د نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي کولی او هغه خوشحالي ده هیره کړي ده.
دی چې هرقدم اخلي دا ښایسته جامې يې په پښو کښې نښلي.
له ده سره تل دغه ډارملګری دی چې کالي يې په خاورو نشي ځکه له نورونه لیرې لیرې ګرځي اویوازې معلومېږي.
دده حرکت ازاد نه دی اوله خاورونه ډېره ډډه کوي.
دماشوم مورې! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قیداو تکلیف ورسره وي ماشوم ته زیان رسوي او له ډېرڅه بې محروموي.
همدغه شی دی نه پرېږدي چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله کښې داخل شي.

(۲)

چېرته چې زړونه له ډار او ویرې څخه په امن کښې دي او سرونه هر ځای ته هسکېدلی شي.
چېرته چې علم اوفکر ازاد دی.
چېرته چې دغه لوی جهان په ورو ورو فکرونو نه کوچنی کیږي.
چېرته چې کلمات د حقیقت او راستیې له کومې څخه راوزي
چېرته چې بې نتیجې کوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسېږي.
هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي تړلي.
هلته چې داستدلال دچینې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لویه خدایه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به را ویښ کړه.

(۳)

لویه خدایه! زما مناجات دادی.
د افلاس نیلي زما د زړه نه وشکوه او لرې يې وغورځوه.
ماته توفیق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصبیتونه په آسانۍ وزغملې شم.
توفیق راکړه چې غریب او بینوا له نظره ونه غورځوم، اود ډېر بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټیټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنیا له خسیسو شیانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مینه ستا خوښې ته وسپارم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پرېږده چې هر لورته تاپرې وليداى شم.
په هر څه کښې تاووئنم او بيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نه کړم.
هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې يوازې له تاسره زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نيمګړي ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.
دا زولانه دميني او محبت زو لانه ده.
هغه چې له ماسره مينه لري غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوي.
ايا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دی؟
ته پو هېږې چې ستا مينه له ماسره ډېر ه زياته ده مګر بيا دې هم زه ازاد پرې ايښی يم.
زما دوستان ما ځکه يوازې نه پرېږدي چې زه دوئ هېرنه کړم.
ډېرې ورځې وشوې مګر مايو ځل هم ته پخپلو سترګو و نه ليدې.
که څه هم ماستا نمانځه په ځای نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځای جوړنه کړی شو مګر بياهم ستا مينې ته انتظار لري.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما دسترګو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه درېغوم.
دا ددې لپاره چې که ته بېرته اسمان ته وخېژې چې زما دعشق ياد ګار درسره وي مګرله مانه دا اميدمه کوه چې زه د هيلې او اسرې لپاره يا د افتخار اوسعادت لپاره حتی چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.
زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.
پرښته: شاعره! دا څه وايې؟ زه خو دخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذاوګڼم اودغه دغم اولاد داوبو څاڅکی وبولم.
هغه بوسه چې ته يې ستايې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلې يم او غواړم چې ستا دو جود له کښت نه بيحاصله ګياه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټی دی او د زړه غم نه دی.
ستاغم يوازې په خدای پورې تعلق لري.
که ستا غم هرڅومره زيات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پرېږده. پټۍ او ملهم پرې هېڅکله مه ږده.
ځکه چې دبشر دلو يوالي لپاره لوی لوی غمونه په کاردي اوبل هېڅ شی يې دغومره نشي لويولی.
شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضرورده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا اميدي په کښې وي.
دزړو شاعرانو جاويدانه اوازونه زما په ياد دي چې بوده او تنسته يې له اوښکو او اهونو څخه اوبدلې ده.
ماهيخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تياره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي ووينې چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې يې د طعمې لپاره وازې نيولې وي نو دی په يوه لويه تېږه کښېني اواسمان ته په ډېر حسرت ګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پوهېږي چې بيهوده بې دبيحاصله ساحل او خاموش درياب په سربانديې دطعمې لپاره پرواز کړی او هيڅ بې نه دي موندلي.

سره له دې بياهم دی تش لاس نه دی راغلی او خپل خونين زړه ورسره شته چې خپلو بچيوته بې اخرينه طعمه کړي.

دامرغه غلی او ارام په ټټه پريوزي او خپل خيرې ځيګر خپلو وړو بچيانو ته وړاندې کوي په دغه وخت کښې بې له ځنګه ويني بهېږي او دی دمينې په ميومست په ځمکه پريوزي.

په دې فدا کاری کښې کله دتدريجي مرګ له شکنجې لاندې ستړی شي او ويره ورته پيداشي چې دژوند اخرين رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نيم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وخنډې په دغه وخت کښې چې دشپې وروستی شومه وي دوداع يو داسې مرګانی فرياد له زړه راو باسي چې دريايي مرغان له ساحله تښتي اوهغه مسافر چې دسيند په غاړه تېرېږي له وحشته رېږدي او خدای ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقيقي شاعرانو سرنوشت همدغه دی چې دماهيخور مرغه په شان دخپل زړه دوينو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان ميلمانه او خوشحاله کړي.

کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا اميدی نه حکايت کوي ددوی خبرې که هرڅومره ښکلې وي بيا هم له زړونو نه غم نه وړي.

د شاعر خبره لکه تيره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او يوه ځلانده حلقه تشکيلوي مګريه څوکه کښې بې هميشه دوينو ځا څکي ليده شي.

"الفرد دوموسه "

غم او خوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلوې له مخه لرې شوی دی.

هغه چينه چې ستاسې خوښی او خوشحالی ترېنه راخوټېږي په حقيقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.

هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښی وکروي او ژور ځای په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالی لپاره ډېر ځای پيداکېږي.

اياستاسو دغه کنډو ل چې له شرابونه ډک دی دکلا ل په داش کښې په اورباندې نه و ايښی؟

آيا دغه د دروی شپيلی چې په اوازبې ستاسې روح خوشحالېږي په تيره تيغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟

کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وينئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څيز چې تاسو بې غمجن کړي ياست تاسې خوشحا له کوي.

کله چې ستاسو په زړه کښې غم پيداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تويوئ چې تاسې بې خوشحاله کړي ياست.

ځينې خوشحالي لويه ګڼي او غم وروکې، ځينې غم لوی ګڼي او خوشحالئ ته په کمه سترګه ګوري، زه وايم دواړه يوله بله بيل نه دي او دواړه يو ځای راځي کله يوله تاسوسره مخامخ کښېني هغه بل ستاسو په بستر کښې ويده وي.

تاسې لکه دترازو شاهين دغم او خوشحالی تر مينځ واقع ياست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي ياست.

کله چې زرګر په تاسو باندې خپل زرتلي نو دغم يا خوشحالی پله درنېږي او سپکېږي.

" خليل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پار لمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو بې فرمان چليږي.
که دماغ له کاره ولويږي سړی ژوند کولی شي لکه ليونيان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختميږي.
" روسو"

ژوند

دامه وايه چې ژوند يو دايمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وايه چې ژوند تل ترتله مصيبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعيفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې څانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زيږدي خانده!
لکه چې دسيند موجونه په لويو ګټولګيږي او فرياد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وخکه اوټو ل دردونه وزغمه بياووايه هرڅه چې دي ډېر دي مګرله خوب او خيا ل سره شباهت لري.
" پادياما‌نتوپولس"

قوت اوجرئت

دسيند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جريان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.
" اسما يلز"

تاريخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پيداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچېرته چې هغه شته هرڅه شته او هېڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنيتوب سره چې هېڅ نه يم هرڅه يمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولاديم.
زه له هغې خاورې پيدايم چې دقيصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسيح زړه او د شکسپير نبوغ بې په ذراتو کښې ګډ دی.
" امرسن"

لوړه پايه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړيدو لپاره يوه پله او پايه په کار ده چې هغه درد او الم دی.
" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربيه کوي.

" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زيان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.

ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.

غوښتنه او اراده د هر پيشرفت اصل او اساس دی.

څومره چې عقل زياتيږي هغومره اراده ضعيفه کيږي.

که انسان په هرڅه پوه شي يقين وکړه چې بيا به هيڅ نه غواړي او هيڅ ارزو به ورسره نه وي يعنې اراده به نه لري.

عمل له ارادې څخه پيداکيږي او اراده له ارزو څخه.

دا دواړه له هغه شي سره نه يوځای کيږي چې دحکيمانو او فيلسوفانو په برخه رسيدلي دي يعنې تردد اوتامل.

زه ډيرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړي يم.

ناپليون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډيرفکر کوي ځکه يې هغه څه وکړی شو چې زړه يې غوښتل.

" اناتول فرانس "

ترقي او تکامل

زه په دې عقيده يم چې د بشرتکامل به ډير ځنډ انجام مومي.

ددنيا سير ډير بطي دی د بشر نبوغ په تقليد کښې دی او د ابتکار خونده يې نشته.

لکه چې په فزيک کښې دثقل قانون موجود دی چې زموږ تعلق د ځمکې له زړې کرې سره ساتي په روان شناسی کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ دلچسپي له زاړه جهان سره ټينګوي.

ګويټې هم ويلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخي په اختراع نه دي برياڵي شوي.

" اناتو ل فرانس "

دژوند ضروري شرط

ناپوهي يوازې دنيکبختۍ لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.

که موږ په هر څه پوه شو يوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.

هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کوي يا ژوند راته د تحمل وړښيي له دروغو څخه زيږي او په موهوماتو باندې تغذيه کيږي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه دیوې اخلاقي نتیجې امید لر ل ډېره لویه اشتباه ده.

درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقیده وو، چې ځمکه دخلقت او پیداکیدو مرکز دی. او نن موږ پوهېږو چې د لمریو ه منجمده ټوټه ده.

اوس پوهېږو چې دستورو په سطحه کښې څه ګازونه سوځي.

په دی هم پوه شوي یو چې دغه جهان چې موږ په کښې د ګرد اوغبار یوې ذرې غوندي یو تل دجوړولو او ورانـو لوپه حا ل کښې دی.

موږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځینې ستوري پیداکېږي او ځینې له مینځه ځي. مګر دغو خارق العاده اکتشافاتو زموږپه اخلاقو کښې څه تغیر رانووست.

ایا نن میندې له خپلو بچیانو سره له پخوانه زیاته مینه لري؟

یا دغه مینه له پخوانه کمه شوي ده؟ ایا اوس دښکلاپه احساس کښې له پخوا نه څه زیادت یانقصان راغلی دی؟

ایا نن د زړورو قهرمانو په زړه کښې له پخوا نه څه فرق لیدل کېږي؟

ځمکه لویه وي او که کوچنۍ وي د بشر په حا ل کښې څه تغیر نه راولي، زمکه لویه ده په دې شرط چې غم او رنځ په کښې وي او عشق موجود وي.

غم اوعشق دغیر فاني ښکلا جاویداني مرکزونه دي.

غم داسې نعمت دی چې قیمت نه لري.

هغه ښېګڼې چې په ځان کښې وینو او هغه څه چې ژوند زموږ په نظرکښې ښه ښکاره کـوي د همدې لـوی نعمت اغیزه ده.

زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضایل اوملکات دهمدغه شي مرهون دي.

اخلاق طبیعتاًپه احساساتو باندې تکیه لري اوبس.

" انا تول افرانس "

فکراو احساسات

تاسې وایاست چې دټولو مصیبتونو اوبد بختیو علت زموږ فکردی، که غواړئ چې دفکر په نحوست قایل شئ باید په قدرت او عظمت کښې یې ډېره مبالغه وکړئ مګرپه دې خبره باید پوه شئ چې فکر په احساساتو اوغرایزو باندې ډېرلږ تسلط لري.

هغه خلک چې د فکر له تاثیر لاندې ډېرزیات راغلي دي هغوئ هم د نوروپه شان متکبر شهواني اوبخیلان دي.

چېرته چې تمدن ډېر وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډېرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا کېږي.

موږ دغرایزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعیت او ذلیل یو چې زه هېڅکله یـو داسې شعوري حالت تـه نشم قایلیدلی چې له طبیعي حالت سره مخالف وي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمسخر او ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه کښې ډېرفکر کوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.
دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زموږپه نظرکښې محبوب کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.
هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دی، په عشق اوښکلا باندې ملنډې نه وهي، بلکه ډېرملايم او نيکو کاردی.
د ده په خندا قهر سړېږي او موږته داښيي چې بايد د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کارواخلو.
که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرڅوره نفرت پيداکيږي.

" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډېرو لويو تغير اتوته انتظار لري.
دا هغه دايمي اشتباه ده چې دغيب ويلو له روح نه پې نشات کړی دی.
زه دا منم چې ژوند په رښتيا بې ثباته دی او ژوندي شيان تل تغيرکوي مګر داتغير محسوس نه دی.
د دنيا هره ترقي ډېره ځنډنۍ او منظمه ده.
نا څاپي اوسريع تغيرات هېڅکله نه دي پيداشوي اونشي پيداکيدای. ټو ل اقتصادي تحولات دطبيعي قواؤ په رحيمانه ځنډ انجام مومي.
دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر يو منلی حقيقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کيفاتو نتيجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالو ته ويل کيږي چې وروسته تردې به موجودشي.
دا تسلسل ترډېر ه وخته ديوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتيا پيداکوي.
دا خبره رښتيا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواګاني خوشالوي چې دنورو شيانو ډېره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ بايد تن ورته کښېږدو.
موږ بايد پخپل زړه کښې يو څه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجيب وغريب موفقيتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارو نه لرو.

" انا تول فرانس

"خطرناك

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحيه يې زموږ له روحيې نه مخالفه وي.
هغه چې زموږ خويونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وايو.
څوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلوميږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.

" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژوندانه مخ او شا

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او شا لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په شا کښې نشته. مګر دتوتې اوبدانه(بافت) له مخ نه په شا کښې ښه ليدل کيږي.

" شوپنهاور"

ليونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخيره لري.

دا سرمايه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.

کله چې ګورم چې يوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دېنه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کوم چې دزړې اشتباه ځای نيسي.

زه په ډېر تشويش له ځانه پوښتنه کوم چې ايا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډېره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه اوهام او زاړه خرافات له نوونه ډېر زيان لري ځکه چې هغه د زمانې په مرور صيقل شويدي او ضرر يې کم شوی دی.

" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمينان اوباور لري خلک د هغه ملګري کيږي. په ځان باور يو داسې صفت دی چې د هرچاخوښيږي.

خلک له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلو سره. دليل اوبرهان د وګړو انديښنه او پريشاني زياتوي.

اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهيږي.

خلکو ته بايد څنګه او څه راز و نه وايو بلکه هو يا نه ورته ووايو اوبس.

" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.

هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لوړمعلوميږي او نمانځه يې کوو.

که څوک موږ ته زموږ د بتانو عيب ښکاره کړي خو ابدی کيږو.

خلک په مشکله دېته حاضريږي چې دخپلو عقايدو په منشا اومنبع کښې ډېر غوندې ايراد قبو ل کړي.

که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هڅکله به نه وو معتقد شوي.

" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان وپیژنه

دا خبره چې ځان وپېژنه دیوناني فلسفې له حماقتونو څخه یو لوی حماقت دی. موږ به هڅکله نه ځان وپېژنو او نه نور.
ټول مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغې موضوع پورې ارتباط لري.
ددنیا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پېژندل یې چې ګران کاردی.
ښایې چې بشري نبوغ یوه ورځ یو نوی دنیا جوړه کړی شي مګر دا تو فیق به هېڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډېره لویه تعدي ده چې د حقیقت په لټون کښې په کار ولوېږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کېږي د اشیاؤ لږ غوندې حقیقت پېژندل او ترېنه خوند اخستل دي.

" انا تول فرانس "

شخصیت

موږ غواړو چې خپل شخصیت له ځان سره هغه بل جهان ته هم یوسو له موږسره دا عقیده موجوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پېژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا ما ل به وي.
له دېنه غافل یو چې زموږ شخصیت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څو ځله یو راز اوبل راز کېږي.
زه چې اوس له اتیا کالونه اوښتی یم له هغه شل کلن، (موریس میترلینک) سره هېڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هېڅ نه پېژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه یم چې یوه شیبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و.
ما ته اوس هغه پردی اوبیګانه معلومېږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زموږ شخصیت بدلېږي نو بیاولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به یې له ځان سره ورو.

" مترلینک"

بقاء

پسونه دطبیعت دسختیو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به یې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حیوان په دنیاکښې ژوندی پاته دی څه سعادت یې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره یې ساتلی دی.
هرحیوان او هر یوبوټی چې دلته وینئ، سرنوشت یې همدغه دی. کاڼي او معدنیات هم دغه رازدي مګر زموږ عمر دومره نه دی چې د دوئ تغیر ووینو او په بدبختۍ یې پوه شو.

" مترلینک"

کب

هغه کب چې یوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په یوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په یو ه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډېر کبان شته چې یوازې یوازې نه اوسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ نه پوهېږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښايي چې دوئ به د ځينو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره يو ځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او يو ځای اوسيدل ددې سبب وګرځيده چې انسان بې ژر ښکار کړي.

" مترلينګ"

هغه چې دنياته رانغله

په مليار‌دونو نطفې ضايع کېږي او په دې باب کښې تاسې ډېرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډېرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدلېږي. هغه نطفې چې ضايع کېږي او څه ترېنه نه جوړېږي ستاسو دخوابدی اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو مليار‌دونو نطفې چې په هره پيړی يا نيمه پيړی کښې له دې جهانه ځي او هېڅ ترېنه نه جوړېږي دانسانيت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ويلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پيداکېږي چې موږ غوندې انسانان شي. لکه چې موږ ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشتري کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آيادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ويلي شو؟
او س چې دوئ مړه شو او موږ غوندې نشو آيا د دنيا په اوضاعو کښې څه تغير راغی؟ ايا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې بايد دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسيده؟

" مترلينګ"

څنګه به يو؟

موږ غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپېژنو او پوه شو چې ته «اسميت» يې اوزه «موريس» يم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصيت غوره کوو؟
آياته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصيت درسره وي که دزلميتوب يا دکوچنيتوب ددورې شخصيت.
موږ ته دا هم نه ده معلومه چې زموږ دبدو کارونو سزابه زموږ کوم شخصيتويني؟ هغه به دغه موريس وي چې اوس له اتيا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موريس به وي چې بېل شخصيت يې درلود.
په رښتيا چې موږ تراوسه نه يو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وړاندې کېږو، سپين ږيري به يو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلينګ"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه ياست.
هېڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي يا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

که طبابت ترقي وکړي

ښايي چې يوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبيبان دسړي زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شيان بدل کړي او دسر په کوپړۍ کښې هم نورماغزه واچوي.
هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کېږي چې دتېر ژوند پوهه او معلومات،کينه اومينه يانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصيت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټينګ تعلق لري.
په دغه صورت کښې بيا څوک خپل ځان نشي پېژندلی او په دې نه پو هېږي چې زه څوک يم؟ يعنې دده او ديوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر خيره او تنه به يې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.
دازيان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسېږي دمرګ او مړينې له زيانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پريوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په يوه بل نا اشناسړي پورې ربط پيداکوي.

" مترلينګ"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟
تاسو به په ځواب کښې څه ووايات؟
آيا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هېڅ زړښت او هېڅ راز بدبختي هېڅ تغير په کښې نه وي.
دغسې ژوند خوعيناً د هغه غټ کاڼي حا ل ته ورته دی چې په مليونو کاله په يوه ځای پروت وي اوهېڅ تغير اوتحول په کښې نه راځي.
زه يقين لرم چې که تاسې د جاويداني عمرپه حقيقت پوه شئ . هېڅکله به يې له خدايه ونه غواړئ.
جاويداني سعادت هم د جاويداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاويداني بدبختي ده.

" مترلينګ"

پوه اوناپوه

دا چې پوه او نا پوه يو دبل په ژبه نه پوهېږي سبب يې دادی چې پوه په هغه شي بدلېږي چې دی پرې پوه شوی دی.
دی هغه څه نا پوه ته نشي ويلی چې دده په زړه کښې ځای لري.
که تاسې يوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیونی

ماته وایي ته هم لیونی شوی یې لکه ځینې فیلسوفان چې په اخرعمر کښې لیونیان کیږي او چټیات وایي.
ښایي چې زه لیونتوب قبو ل کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د لیونتوب او هوښیارۍ ترمینځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښیاران یاست فکر وکړئ چې څه وایئ؟

" مترلینګ"

مرګ

که مرګ په دنیا کښې نه وای هېڅابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ایښې همدغه دمرګ ویره ده چې موږ ژوند کوو او د دغه ډار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پېټی په اوږو وړو.

" مترلینګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟
زه تاسو ته څه ځواب نشم ویلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم یا ماده وپېژنو دروح په پېژندلو به هم بریالي شو مګر اوس چې یو هم نه پېژنو بایدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.

" مترلینګ"

افلاطون

که د یونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندی کړو چې دده دتوجه وړوي او دی څه قدرته حیران کړي؟
په اخلاقي، اجتماعي اوسیاسي لحاظ که موږ مریتوب لغوه کړی دی خو څو ډوله بل راز غلامي پیداشویده چې هغه ځای یې ډک کړیدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته یې وړاندی کړو.
زموږ سیاسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نویتوب نه لري.
په فزیک، شیمی، ژوند پېژندنه، طبات او جراحۍ کښې چې څه کشفیات شوي دي په او ل کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډېر موشګاف او ځیر کیدونکی دی ډېر ژربه پوه شي چې زموږ کشفیاتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پیداکړی او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سیمه موجونه دي چې په یوه شیبه کښې هر ځای ته ځږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پیدا کړي چې په مبهم ډول یې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړیده.
په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې موږ کشف کړیدی همدغه دی چې دعلت په ادراک یې لا نه یو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.
" مترلینګ"

زموږ پوهه

موږ د فولادو په یوه تړلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه وړوکي سوري لري او بس. له یوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از راننوزي. موږله همدغو دوو سوریو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهېږو.
" مترلینګ"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زیان او ضررلري ډېرې ژر خپرېږي ښې او حسا یې خبرې چې فایده په کښې وي ژرنه خپرېږي.
هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له یوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.
ښې خبرې لکه صحت او روغتیا له یوه نه بل ته نه درومي.
" مترلینګ"

انساني سلوك

انسان باید هغه مینه چې له نورو سره یې کوي له ډېر لوړ ځایه واخلي اوپه ډېر لوړ همت له نوروسره وچلېږي.
ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښایي چې د خپل ترحم او شفقت سیوری په چا باندې وغورځوي.
تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښایي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.
ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښایي چې د هغه دلجویي ا و دلداري وکړي.
" مترلینګ"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژوندیو شیانو په برخه رسیدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې لید ه شي. که څوک غواړي چې له حیواناتو نه لري وي باید دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې وروزي.
" داروین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفواواحساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښايي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډېر شوي وي.

" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلې کېږي.

" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.

" ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښايي چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.

" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولېږي څینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولېږي.

" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذايي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترېنه غذايي ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده

" پل والري"

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي اوشعر

دبدي ورځې خاوندان د مصيبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې يې نوروته وړاندې کوي.

" شللی"

عشق او سعادت

هغه څوک ډېر نيکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لايق دی.
چا چې دعالم اوضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخيزه هنداره کښې نه دی ليدلی هغه هېڅ حقيقت نه دی ليدلی او په هېڅ نه دی پوه شوی.

" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غېږ کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نيالګۍ بايد دعشق په ګلدان کښې وکرل شي او د احساساتو په او بو ابياری شي.

" مترلينګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانيستل کيږي دزندان دروازه تړل کيږي.

" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پو هې ټوله پانګه بايد يوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسليم شي.

" مترلينګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هېرولو نه په دماغ کښې پاته کيږي.

" ادواردهريو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.

" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!

((بایزید بسطامی))

د ښه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت اوسبب څرګندشي ډېرکسان به پخپلو ښو کارو نو خړ اوخجل شي.

((ریواردل))

تاج او قلم

تر څو چه دادب قلم زما په لاس کښې دی هیڅکله به ونه وایم چې ولې مې شاهي تاج په سرباندې نشته.

" ولتر"

مطبوعات او تاریخ

مطبوعات د اوسني تاریخ اساس او بنیاد دی. موږ باید خپل تاریخ مشوش نه کړو. څوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاریخ ته زیان رسوي.

" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښې بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هر ګوره دوهمه خبره غوره کړم

" جفرسن"

(c) ketabton.com: The Digital Library

دځان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر موږ غواړو چې له نورونه زیات مسعود شو او دا کار ډېرمشکل دی ځکه چې نور هغو مره مسعو د نه دي لکه چې موږ یې تصور کوو.

" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

یوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دې پوهېدل په کاردی چې موږ د سعادت خاوندان یو.

" مترلینګ "

اجبار او اختیار

څومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړېږي هغومره اجبار کمېږي او اختیار زیاتېږي. همدغه سبب دی چې د کاڼې مجبوریت له بوټي اونیالګی نه زیات دی او حیوانات له نباتاتو نه هم زیات اختیار لري. انسان بیاله حیوان څخه هم پورته دی او ډېر اختیار لري.

"بوترو"

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه یې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پیداکولای. یعنې زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکمیت نه لري.

" شوپنهاور"

کینه او مینه

کینه اومینه د نفسي احوالو او کیفیاتو له اختلافه پیداکېږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصیبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نیو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصیبت نن غمجن کیدل ښه کارنه دی.
له دېنه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې یوښه قصرنه جوړوو.

((...))

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیاقت لرل

لیاقت لرل او کوم ځای ته نه رسیدل له بې لیاقته رسیدلو نه ښه وي.

((...))

شهامت

که بتان مات کړې کوم سترکار دې نه دی کړی.
حقیقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.

((نیچې))

لوی خلك

لوی خلک لکه سیندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپیچه لارو څخه نه ډارېږي.

" نیچې"

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه! ځکه چې په جمعیت کښې سړی صیقل کیږي او ټینګیږي.
یوازیتوب سړی ملایم کوي او فاسدوی یې.

" نیچې"

د جنګ اساس

دغلیم غولول دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پټه زغره چې ما اغوستې ده دګیدړ پوټکی دی.

" نیچې"

نجیبه غریزه

هغه غریزه چې له ټولو غرایزو نه نجیبه ده نجابت یې په ډېر احتیاط زیاتوه یعنې په هرکیلو محبت چې له نورو سره یې لرې یوګرام نفرت له ځان سره زیات کړه.

" نیچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت اوشرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هېروه! هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله!

" نيچه "

هديه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختۍ نه خبرنه يم چې دخلکو له لاسه هديه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقيده موجوده ده چې له هديې قبلولونه غلابنه ده.

" نيچه "

هيرول

هرڅه هېرکړه هر څه هېرکړه هېرول ډېرلوی هنر دی!
هغه درونډ بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.
که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګين شيان سيندته وغورځوه.
دغه دی سيند هله ژرشه خپل ځان سيند ته وغورځوه د هېرولو هنر ډېرلوی هنر دی.

" نيچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډول له ژوند سره موافقت نه کوي.
يوازې ځان غوښتل په حقيقت کښې ځان محدود کول او له ځا نه څه کمول دي.
که جود او فيض نه وي ژوند نشته.
په حقيقت کښې بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غير خواهي کښې پټه ده او اخلاق هېڅکله انفرادي کيدلی نشي.

" ژان ماری کويو"

مکررات

په دغوګڼو ليکنو کښې چې علم او پوهه ډېره زياته ښيي څه وينئ؟
سترګې وغړوئ اوښه وګورئ چې غير له مکرراتونه نور څه وينئ؟
ايا دا ټولې خبرې چې په يوقسم موضوعاتوکښې اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګينۍ
يا د چاپ له ښکليتوبه نور څه لري؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرو حقيقې تاثير، عمق او ارزښت همدغه دی چې په راز راز پيرايو کښې بيا بيا ويل کېږي او له يوې مخه په بل مخ اوړي.
نو په دغه ظاهري ثروت کښې فقر او لوره پټه ده او په دغه روږه کښې دمړښت احساس کېږي.

" بيکن "

نيکي

په سترګو کښې دليدلو قوه يوازې نه ده کافي.
که زمونږ سترګې بينا هم وي او په اشياو کښې رنګونه هم موجود وي بياهم رڼا ته محتاج يو او په تورتم کښې څه نشو ليدلی.
همدغه رڼا ده چې دليدلو قوه له اشياوو سره مربوطوي او ددې باعث ګرځي چې مونږ څه ووينو.
لمرپخپله دليدو قوه نه ده دليدو وسيله ده دهمدغې وسيلې له برکته مونږ د بينايي احساس کوو.
ته په دې پوه شه! چې لمر د نيکۍ ثمره ده او نيکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چې په ليدلي جهان کې يې دبينايي قوت له ليدلو شيانوسره لرې د ادراک په جهان کې يې دفهم قوه هم له هغو شيانو سره لري چې دپوهېدلو وړدي.
څنګه چې په تياره کې څه نه ليدل کېږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نه ويني چې دحقيقت رڼا پرې نه وي پريوتې. څه شی چې د معرفت وړشيان په حقيقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهيدو استعداد ورکوي دنيکۍ تصوردی چې دعلم قوه له لمر سره مشابه ګڼي مګر که لمر يې ګڼي نو لويه اشتباه کوي. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چې علم او حقيقت دنېکۍ نظير وګڼي. مګرکه عين نيکي يې ګڼي دا هم اشتباه ده ځکه چې دنيکۍ مقام له دېنه ډېرپورته دی.
لمر ليدل شوو شيانو ته يوازې دليدل کيدو قابليت نه بخښي بلکه په پيداېښت او نشو و نماکې يې هم تاثير لري او غذا ورکوي. همدغه شان دپوهېدلو وړشيان له نيکۍ نه يوازې همدغه استفاده نه کوي چې د پوهېدلو وړ وګرځي بلکه په ماهيت اوپيداېښت کې يې هم د خل لري.

" افلاطون "

دطبيعت قوانين

دطبيعت قوانين واجب او ضروري نه دی. د جهان اصل او اساس تغير او حرکت دی هرکله چې دغه تغير مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پيداکړي.
ديوه خوړ اوبه په اول کښې يوه معينه مجرانلري او د خپل جريان په وسيله ځانته لاره اومجر اپيداکوي وروسته بيادغه مجرا داوبو دسير او حرکت قاعده اوقانون بلل کېږي. ډېرامکان لري چې دغه مجرا بدله شي او يوه بله مجرا ورته پيداشي. په همدغه لحاظ دطبيعت چارې ديوه معين اوضروري قانون تابع نشو ګڼلی.

" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکلیف

ښه نیت او نیکه اراده د خیر اونیکۍ مبدا ده.
نیکه اراده اوښه نیت دادی چې انسان خپل تکلیف وپېژني او پیروي يې وکړي.
تکلیف باید خاص دتکلیف لپاره په ځای کړشي یعنې دګټې اوزیان لحاظ په کښې نه وي.
تکلیف هغه عمل دی چې د یوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې یوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار يې له قانون سره موافق وي یو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ویلی شو مګر خیر او اخلاقي عمل ورته نشوویلی. ددې لپاره چې دیوه سړي کارا خلاقي ارزښت پیداکړي یوازې دا کافي نه ده چې عمل يې له تکلیف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکلیف لپاره وي.
ډېرامکان لري چې یوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه دیوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکلیف لپاره.
د ځان ساتنه له تکلیف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبیعت ورته میلان لري اخلاقي عمل ورته نشوویلی.
هغه څوک چې ډېر زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا و ویني زړه به يې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفا ګانې ویني او دتکلیف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه یواخلاقي عمل اجراکوي.

" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له یوه احتیاج یا محرومیت څخه پیداکېږي یعنې له غم او درد څخه.
که دیوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پیداکېږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصیبت دی.
دانسان ژوند همیشه دغم او کسالت ترمینځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نزدې شي. په هره اندازه چې موږ له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پیداکوو.
دا دوه آفتونه یو دبل ضد دي که انسان له یوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لوېږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتیاج او محرومیت څخه پیداکېږي کسالت له راحت او رفاهیت څخه پیداکېږي.
 هر چېرته خواران اوغریبان له احتیاج او محرومیت سره په جګړه اخته دي او بډایان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعیش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افیونو اونورو نشو مشغو ل کړي او مجبورکړي دي یاېې ددوی مخه تزییناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتیاج او محرومیت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولوېږي. نوکله چې احتیاج اومحرومیت له مینځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله یو مونډ پېټی شي او انسان مجبور کاندې چې بیهوده يې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
((کرلوس)) دبډایانو بدبختي داسې بیانوي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«یو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښايسته مانۍ پرېږدي اوپه تفريح پسې يوه خوا او بله خوامنډې وهي.
بل په ډېره بېړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چېرته لرې درومي مګرمقصد ته نه رسېږي او بېرته له هماغه دښمن يعنې کسالت سره بياکورته راځي او چاره ترېنه ورکه وي».

" شوپنهاور"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هيرولی ښه سړی نه دی، څوک چې هيمشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

«(...)»

حکمت او سعادت

ارسطووايي: حکيم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لږ کړي نه دا چې په ډېرو لذتونو پسې هڅه وکړي.

زه هم دحکمت ډېره ټينګه اوقوي پايه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.

يعنې سعادت په هغه ګريز (تيښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډېر غوليدلي دي چې ارزوګانوته رسيدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نيازۍ ته رسيدل سعادت دی.

هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغو مره سعادت ته نژدی وي.که حقيقت ته وګورو يو روغ او جوړ فقير له يوه رنځورغاړي بډايي څخه ډېر نيکبخته دی.

سقراط وايي: ډېرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپين نه بې ډېرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لوړو ماڼيو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډايانو نه خوشحاله ژوند کوي.

شکسپيروايي: ځينې کسان لکه توتيان داسې دي چې د خندا يوه وړه منظره ووينې خوله يې له خندا نه نه راټولېږي.
ځينې نور داسې غمجن دي چې هېڅ راز مسخرې او د خندا ننداري بې نشي خندولی.
دا زموږ خپل خوی او طبيعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کېږي.
موږ بايد دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نيکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.
په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کيده، له ډېرو قيدونو او احتياجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زياتول سعادت دی.
هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه يوه منفي هديه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.
د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه څنګ وي چې په دغه وسيله له ځانه استفاده وکړی شي.
لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډېره توجه لري يعنې همدغه سعادت ګڼي.
ارسطووايي: سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سقراط هم ازادی او فراغت سترنعمت ګنلی دی.
څومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي.
هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.

" شوپنهاور"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.
که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دېته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصو ل څه شی دی.
دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پېژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟
د هرلیکونکي انشأ لکه خمیره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بیا هم خمیره یوه ده.

" شوپنهاور"

مطالعه او تفکر

څنګه چې ډېره زیاته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پرېږدي ډېر لیکل اوډېر لوستل هم د حقایقو دمعرفت مخه نسي.
ددنیا ډېره لویه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتیبه وي هغه ارزښت نه لري چې یوه کوچنۍ منظمه کتابخانه یې لري.
همدغه راز ډېره زیاته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قیمت لري چې په جزئیاتو کښې یې ډېرغوراو دقت نه وي شوی.
په حقایقو باندې سړی هغه وخت پوهېدلی شي چې دعلیت په قانون پوه شي او په جزئیاتو کښې مطالعه ولري.
څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته یې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثیرونه لری چې که یو زیات شي هغه بل کمیږي.
مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقایدو له تاثیرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتیاجاتو سره مخالفت ولري.
آزاد تفکر یعنې د هغه طبعي سیر اوحرکت تعقیب چې محیط اوضروري مسایل یې دانسان په ذهن کښې پیداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډېره زیاته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نیسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.
علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډېرکتابونه یې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنیت لارښودونکي دي او د بشریت قافله دترقۍ خواته بیایي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې یې غور کړیدی او دنورو په خبرو کښې یې خپل فکر نه دی بایللی.

«وپنهاور»

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوی او خصلت

دانسان خوی هېڅکله تغېر نه کوي. هو سړی په زلمیتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنیتوب کښې و.
دده ډېر لوی هنردادی چې کله کله فریبنده (غولوونکی) صورت اختیاروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوړوي.
که غواړئ چې دغه حقیقت دتجربې له مخې ځانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډېر کلونه تربنه بیل شوي یاست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خویاو خصلت هېڅ تغیر نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.
ځینې کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګرپه باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغیر نه قبلوي.
همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټکي برګي ووینې په هغه باندې بیا اعتماد نه کوي.
که څوک د چاپه نظر یو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظریه نه بدلوي.
دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه یې دلوړوالي معیاردی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسایلو نه لویېږي.

" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په یوه ښه اساس او په حقیقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه یو څه مراحل طی کړي نو بیا پوه شي چې بشري مناسبات یې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.
هر څوک چې ډېر ما ل لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت او ښو احساساتو خاوند دی مګرپه دوستۍ کښې یې څه ګټه نشته څوک ورسره مینه نه لري.
هغه دوستي او هغه مینه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډېره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.

"شوپنهاور"

بدي اوضرر

څومره چې لوړ اوعالي مبادي په یوه بد سړي کښې فاسد شویدی په ځناوروکښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زیاتوي اوضرر یې ډېروي. دیوه ظالم انسان ضرر زر ځله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې د یوه جماد ضررله حیوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډېربد دی.

" ارسطو"

لویه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضیلت دسړي قیمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډېره لویه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کینه او دښمني پیداکوي نه مینه او محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دنادانۍ تائيددی. څنګه چې ثروت او مقام دسړي قيمت په جامعه کښې لوړوي علم او عقل د نورو دکينې او نفرت موجب ګرځي.
پو هان او هوښياران د خلکو مينه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبيني اوتمسخر ځانته جلبوي.
" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د څېرۍ ونه په ډېروخت کښې وده کوي او غښتلي دوام او پاېښت يې هم ډېروي.
هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټۍ ژرپيداکيږي او ژر لوئيږي له يوه فصل نه زيات دوام نه لري او ډېر ژرله مېنځه ځي.
د هنر خاوند چې له ابديت نه هر څومره زياته استفاده وکړي يعنې په ټو ل انسانيت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاريخ يو جزوي د همدې لامله معاصرين ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې ههڅه کوي چې ورځني مسايل په کښې وي.
" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالۍ نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. يعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.
قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوريدلی او داسې مثا ل لري لکه چې يو نوکر د خپل بادار امر لږ غوندې واوري او د تعميل لپاره منډه واخلي يعنې امرته تراخره غوږ کښېږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل يا حس په يوه اشاره د خوند اولذت په لوري هڅه کوي او امرته هېڅ نه ګوري.
دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.
مګر له شهوت سره ترلی دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چې دغضب په ډېروالي کښې دومره رسوايي نشته لکه چې د شهوت په ډېروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي يوازې يو ضروري امرنه دی بلکه يوه ډېره شريفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځينې وايي چې دوستي يوډو ل مشابهت دی او هماغه اشخاص يو دبل دوستان وي چې يوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځينې نورپه دې عقيده دي چې که دوه تنه يوکار او يوه پيشه لري نو هغه هېڅکله نشي دوستان کيدلی.
څوک چې دفطرت په قوانينو استناد کوي لکه (اورپييدس) هغه وايي:
د و چې ځمکې باران خوښ دی اوباراني وريځې داغواړی چې په ځمکه باران واوروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرا کلیتس په دې فکردی چې ضدیت دنزدې کیدو موجب دی او ډېرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پیدادي.
دا خبرې به پرېږدو او دابه ووایو چې ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خیرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقیقي دوستان نه دي چې دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مین دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې له بله ګټه کوي او دګټې امید موجود وي.
دچا دوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې ګرځي هغه هم له حقیقي دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنیاده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی او ژر ژر بد لیږي.
په دې دواړو دوستیو کښې دوست بالذات مقصو دنه دی بلکه لذت یا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقیقي دوستي هغه ده چې دښو خلکو ترمېنځ پیداکېږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چې د خیر خاوندان دي او د بل خیر غواړي مینه یې یو له بله ذاتي او حقیقي ده.
دا دوستي په خیراو فضلیت بناده او پایه یې ډېره ټینګه ده.
دوست هغه دی چې د دوست خیر غواړي او خیر وررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چې یو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې امیزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټېنګېږي چې هر یود بل حق اداکړي او هریو د بل محب وي.
ډېرخلک داغواړي چې د نورو محبوب شي او پخپله د هېچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقین په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پیداکولی.
متملق هماغه دی چې خپل ځان ټیټ ګڼي یا لږ ترلږ خپل دوست ته داښیي چې زه په تادومره نه یم ګران لکه چې ته پرماګران یې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشوویلی.
دوستۍ هغه مینه ده چې له دوست څخه بېرته انعکاس کوي او له یوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مینه له سرو او سپینو سره یا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چې له یوې خواده او بیرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مینه له یوې خوا پیداکیدای شي مګر دوستي له یوه طرفه هېڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت یا منفعت په اثروي کیدای شي چې بد خلک له بدو خلکو سره یا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګر که خیر او فضیلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمېنځ دوستي نه پیداکیږي.
حقیقي دوستي هماغه ده چې دنیکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خیر او فضیلت بناده.

" ارسطو"

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغری یې سترګې دي او کبری یې زړه دی نتیجه یې عشق دی.

"سقراط"

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحشي اومدني انسان

عمومي نظريه داده چې وحشي انسان په هېڅ ډو ل اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرايزو تابع وي او هر کله د خپل ميل او خواهش رضا غواړي.

انسان پېژندونکي پوهان دانظريه نه مني او وايي.

وحشي هغه دی چې د ادابو او رسومو ډېر پابندوي او په ناسته ولاړه تګ او راتګ بلکه په هراقدام او هغه خبره کښې د خاصو اصولو اومقرراتو پيروي کوي، يعنې وحشي انسان هغه مريی دی چې پخپل رفتار او کردار کښې د يوې طايفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دی.

" جان ديويی"

((پای))

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ خيالونه او ژور فکرونه

www.ulfat.de

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library